

Azərbaycanın xarici siyasətinin uğurları

Azərbaycanın 44 günlük Vətən müharibəsindəki parlaq qələbəsindən və suverenliyini bərpa etməsindən sonra daha da artan beynəlxalq nüfuzu, regional proseslərlə yanaşı, global əhəmiyyətli problemlərin həllində iştirakı dünyanın aparıcı siyasi-analitik mərkəzlərinin, qabaqclı media orqanlarının və dövlətlərin diqqətini cəlb edir.

Hərbi qüdrəti, iqtisadi gücü, şəxəllənmiş və müstəqil xarici siyasəti olan Azərbaycan öz inkişaf tarixinin növbəti mərhələsinə qədəm qoyub və artıq dünyada orta güc kimi tanınır. Bu status dövlətimizə yalnız fərqli geosiyasi vahid kimi tanınmaq deyil, həm də siyasi çəkisini artıraraq mühüm beynəlxalq aktorlardan birinə çevrilmək imkanı verir.

Rəsmi Bakının dövlətlərarası və daha genişləndirici formatlarda söz sahibi olması mümkün təhlükələri neytrallaşdırmaq üçün önleyici addımlar atması baxımından da müəyyən imkanlar yaradır. Dünya siyasi səhnəsində yiyələndiyi yeni yer Azərbaycana çox haqlı olaraq imkan verir ki, ətrafda və daha geniş arealda baş verən proseslərin səbəb olduğu realığa uyğun addım atmaqla yanaşı, şəxsi gündəmini də formalaşdırsın. Bu gün dövlətimizin təşəbbüskarı olduğu bütün global iqtisadi layihələr və siyasi tərəfdaşlıq, ittifaq formatları məhz bu realığın - Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycanın yaradıcısı olduğu müsbət yeni siyasi vəziyyətin bəhrələridir. Tarixi baxımdan olduqca qısa zaman kəsiyində işğal və humanitar böhran, vətəndaş qarşıdurması şəraitində olan, zəngin xammal ehtiyatlarını dünya bazarlarına çıxarmağa çalışan ölkədən regional siyasi və iqtisadi lider dövlətə çevrilən, 30 illik işğala təkbaşına sinə gərüb ərazi bütövlüyünü bərpa etməyə müvəffəq olan, bölgənin hüduqlarını aşan geosiyasi hədəflərə sahib Azərbaycan uğurlu dövlət quruculuğu kontekstində modern dünya üçün əsl nümunədir.

Ölkəmizin yeni dünya nizamındakı yeri

Azərbaycanı eyni tarixi zaman kəsiyində müstəqil olmuş ölkələrlə müqayisədə yalnız işğala qalib gəlmiş və təbii ki, vətənpərvərlik, həmrəylik baxımından ruh yüksəkliyinə malik sabit cəmiyyəti, xarici siyasətdə müstəqilliyi və dinamik iqtisadi tərəqqisi fərqləndirir. Mürəkkəb, tez-tez dəyişikliyə uğrayan dünya nizamında ölkəmiz müəyyən təsir gücünə, geniş potensiala və resurslara malik geosiyasi faktora çevrilməyi bacarıb. Bu gün Azərbaycan formalaşan yeni nizamda özünəməxsus yeri, təmin ediləcək maraq və mənafehləri ilə beynəlxalq aləmdə, dünya səhnəsində xüsusi rola malik dövlətdir. Prezident İlham Əliyevin son çıxış və müsahibələrində bu amilə toxunması, habelə xarici aktorların,

media orqanlarının Azərbaycanın bu istiqamətdə artan potensialına diqqət yönəltməsi Bakının dərinləşən xarici siyasət gücünün təzahürüdür.

İlin əvvəlində Azərbaycanın televiziya kanallarına verdiyi geniş müsahibəsində Prezident İlham Əliyev 2024-cü ilin nailiyyətləri ilə yanaşı, qarşıdakı dövr ərzindəki gözləntilər və hədəflərdən danışarkən yeni dünya nizamı mövzusunda da toxundu. Dövlət başçısı əvvəllər də ölkəmizin artan nüfuzu və çəkisi kontekstində geosiyasi proseslərdəki roluna geniş diqqət ayırmıdı. Ancaq bu müstəvidə söylədiyi fikirlər və verdiyi bəyanatlar deməyə əsas yaradır ki, fərqli məzmunlu çağırışların və meydana çıxan yeni iştirakçıların olduğu müasir dünya növbəti formalaşma mərhələsinə yaşayır. Prezident İlham Əliyev müsahibədə Azərbaycanın bir dövlət olaraq məhz həmin gələcəyə hazır olmasının vacibliyini vurğulayır: "Biz bu prosesin fəal iştirakçısı olmalıyıq. Biz, sadəcə olaraq, burada yeni nizamın necə olacağını gözləməməliyik. Biz öz işimizi görməliyik və gündəliyimizi bundan sonra da təbiiq etməliyik... Müstəqil siyasət aparmaq iqtidarında olan ölkələr çox deyil. Ona görə bizim bu sahədəki siyasətimiz haqlı olaraq bizə rəğbəti daha da artırır və mən əminəm ki, yeni dünya nizamı tam formalaşma prosesinə düşəndə o cümlədən Azərbaycanın mövqeyi də nəzərə alınacaq, ən azı Cənubi Qafqazda və Xəzər hövzəsində və biz buna hazır olmalıyıq".

Yeni dünya nizamına hazırlıq Azərbaycandan bir dövlət olaraq nələri tələb edir? Prezident İlham Əliyevin bu problemə bağlı yanaşması dəqiq və konkretir: ilk növbədə biz öz işimizi görməliyik və gündəliyimizi bundan sonra da təbiiq etməliyik.

Cənubi Qafqaz bizim regionumuzdur və Azərbaycan bu bölgənin aparıcı ölkəsi kimi də xüsusi çəküyə malikdir. Biz heç kimin işinə qarışmırıq, öz işimizlə məşğuluq. Kim bizə müraciət edir çalışırıq ki, o müraciətləri cavabsız qoymayaq.

Bir tərəfimiz Xəzər üzərindən Orta Asiyaya uzanır, bir tərəfimiz Avropaya və bu böyük coğrafiyada Azərbaycan faktiki olaraq əvəzolunmaz ölkəyə çevrilir. Azərbaycanın son illərdəki addımları çox ciddi təhlil edilir. Çünki dünya tarixində öz ərazi bütövlüyünü öz gücü ilə bərpa edən ikinci ölkə olmayıb.

Bu amillərin kompleks şəkildə nəzərə alınması və xarici siyasətimizin əsas xətti kimi inkişaf etdirilməsi

Azərbaycanın yeni dünya düzenindəki yerini tutmasında mühüm rol oynayacaq. Prezident İlham Əliyev bu kursun uğurlu olacağına əminir: "Bizim siyasətimiz artıq bunu göstərir və yenə də deyirəm, bu işə bizim töhfəmiz əhəmiyyətli olacaq".

Dünya Azərbaycanı necə görür?

Ölkə rəhbərinin ilin əvvəlində verdiyi müsahibəsində vurğuladığı bu məqamın üzərinə təsədüfən gəlmədik. Azərbaycanın artan çəkisini və beynəlxalq nüfuzunun yüksəlməsini təkcə yerli ictimai rəy deyil, həm də beynəlxalq dairələr, ayrı-ayrı dövlətlərin ekspertləri, politoloji mərkəzlər və aydındır ki, media orqanları diqqətlə izləyirlər. Davos İqtisadi Forumu çərçivəsində Çinin nüfuzlu CGTN telekanalının dövlətimizin başçısından müsahibə alması və Azərbaycan liderinə verilən sualların əksəriyyətinin məhz ölkəmizin dünyadakı roluna, dinamik və effektiv xarici siyasətinə aid olması söyləyənlərin, son illərdə respublikada aparılan uğurlu işlərin mübahisəsiz sübutudur.

Nəzərə almaq lazımdır ki, Çin dünyanın supergüc mərkəzlərindən birinə çevrilməklə yeni iqtisadi mərkəz rolunu oynayır. Müasir iqtisadi trendlər, o cümlədən IV Sənaye İnqilabının simvolu olan süni intellekt sahəsində dünya liderlərindən biri olan dövlətin Şərqdən Qərbə uzanan global ticarət yolunun mühüm bəndi kimi çıxış edən Azərbaycanda gedən proseslərə, ələlxüsus da ölkəmizin beynəlxalq aləmdəki pozitiv nüfuzuna önəm verməsi rəsmi Bakının müasir global dünya səhnəsində oynadığı rolun əks-sədasıdır. Telekanal aparıcısının "Çoxqütblü dünyada biz öz arzularımızı və planlarımızı necə görürük? Əminəm ki, daimi dəyişikliklər baş verir, ancaq təməl aspektlər də var. Siz bu məsələləri necə görürsünüz?" sualı Prezident İlham Əliyevin genişspektrli global problemlərə dair mövqeyinə beynəlxalq ictimai rəydə necə dəyər verildiyinin bariz göstəricisidir. Dövlət başçısı qeyd etdi ki, ölkəmiz üçün son illərin ən mühüm nailiyyəti ərazi bütövlüyümüzün və suverenliyimizin tam bərpası oldu. Biz bunu beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanaraq, BMT Nizamnaməsinə və BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnəmələrinə uyğun olaraq həyata keçirdik: "Demək olar ki, 30 il ərzində bu, bizim milli ideyamız idi və biz hədəfimizə nail olmaq, ədaləti bərpa etmək üçün bütün səylərimizi səfərbər etdik. Əfsuslar olsun ki, beynəlxalq hüququn normaları işləmədi və beynəlxalq təşkilatlar yardımçı olmadılar. Çünki çoxsaylı beynəlxalq təşkilat tərəfindən qəbul

edilmiş qətnəmələr sadəcə kağız üzərində qalmışdı. Biz bunu özümüz həll etməli, ədaləti özümüz bərpa etməli olduq. Bu, bir daha onu nümayiş etdirir ki, indi dünyanın həqiqətən də beynəlxalq əhdəklərə tam hörmət edilməsinə ehtiyacı var".

Çin telekanalının "Sizcə çoxqütblü dünyada Azərbaycanın yeri haradadır?" sualı isə, əslində, beynəlxalq birliyin yeni nizamda Azərbaycanın özünəməxsus maraqlarına, yerinə və roluna xüsusi diqqətinin təzahürü idi. Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, biz ən başdan, müstəqilliyimiz bərpa edildəndən bəri olduğumuz yerdəyik. Biz güclü iqtisadiyyat, yeri gəlmişkən, özünü təmin edən iqtisadiyyat qurduq. Ümumi daxili məhsula (ÜDM) nisbətə xarici borcun səviyyəsi çox aşağıdır, cəmi 6,9 faizdir. Buna əsaslanaraq biz regionda bağlantılar yaradan genişmiqyaslı layihələr həyata keçirmişik və aid olduğumuz Cənubi Qafqaz və Xəzər regionunda etibarlı mövqə tutmuşuq: "Əlbəttə ki, milli maraqlarımızı, həyat tərzimizi və müstəqil siyasətimizi qəti şəkildə müdafiə etməmişik və çoxlu uğur qazanmışıq. Mən deyirdim ki, dünya xəritəsində nisbətən yeni olan Azərbaycanın öz milli maraqlarını müdafiə edən və bütün dünyada yaxşı əlaqələr quran ölkə kimi nümunəsi onu göstərir ki, cəmiyyətdə sabitlik, birlik varsa, siz öz maraqlarınızı müdafiə edə bilərsiniz".

Müsahibədə Çin-Azərbaycan münasibətlərinə toxunuldu. Bildirildi ki, ötən il iki dövlət arasında strateji tərəfdaşlıq üzrə müvafiq Bəyannamə qəbul edildi və bu, qarşılıqlı əlaqələrdə çox mühüm siyasi addımdır. Strateji tərəfdaşlıq çox yüksək səviyyəli qarşılıqlı etimad, əməkdaşlıq deməkdir. Azərbaycan təkcə Ümumdünya Ticarət Təşkilatına deyil, müxtəlif beynəlxalq təşkilatlara qoşulma məsələsi daxil olmaqla Çin ilə tərəfdaşlığını genişləndirmək niyyətindədir.

Dövlət başçısı Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı barədə danışdı, təhlükəsizlik, ticarət, iqtisadi inkişaf baxımından Qlobal Cənubla bağlı olan müzakirələrə də münasibət bildirdi. Xüsusi vurğulandı ki, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatına ölkəmizin statusu dialoq üzrə tərəfdaşlıqdır. Bu, həmin beynəlxalq təşkilatla daha da yaxın olmaq üçün güclü qarşılıqlı iradənin nümayişidir. Əlbəttə ki, istənilən təşkilata qoşulmaq siyasi addımdır, lakin həmin iqtisadiyyat ölkələri daha da birləşdirən praktiki infrastruktur layihələri ilə dəstəklənməlidir: "Qlobal Cənubun bir hissəsi olaraq biz Qlobal Cənubun maraqlarını müdafiə etməmişik və yeri gəlmişkən, COP29-a qayıdaraq bizim ideyalarımızdan biri Qlobal Cənubla Qlobal Şimal arasında daha möhkəm körpülər qurmaq idi. Çünki COP29-a evsahibliyi edən ölkə kimi biz gördük ki, iqlim məsələlərinə gəldikdə hər iki tərəf müəyyən səviyyədə bir-birinə etibar etmir və səhəb təkcə iqlimdən getmir".

Müsahibədə bir fikir xüsusi vurğulandı: Bizim mövqeyimiz ondan ibarətdir ki, əgər hər bir ölkə diqqətini, sadəcə, öz gündəminə yönəltmə, başqa ölkənin işlərinə müdaxilə etməyə çalışmasa, münaqişələr, narazılıqlar, müharibələr olmaz. Bütün dünyada hələ də qeyri-sabit vəziyyətin olmasının və qan tökülməsinin yeganə səbəbi ondan ibarətdir ki, imperialist keçmiş olan ölkələr, sadəcə olaraq, müdaxilə etməyə, dominantlıq və diktə etməyə israrlıdır və bu, təbii olaraq müqavimətə gətirib çıxarır.

Dünyanın global problemləri və Azərbaycan

Çin telekanalı əməkdaşının müsahibə zamanı Azərbaycan liderinə verdiyi suallarda toxunduğu mövzular Prezident İlham Əliyevin fikir və qənaətlərinin hansı səviyyədə dəyərləndirilməsi ilə bağlı idi. Sualların mövzularına diqqət yetirik: Çoxqütblü dünya, Çinin dünyadakı yeri və rolu, Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı, Çinin

iqtisadiyyatı, global iqlim dəyişikliyi və yaxınlaşan ekoloji fəlakətin önənməsi, "yaşıl gündəm", Vaşinqtonda administrasiya dəyişikliyi və Donald Trampın hakimiyyətə gəlməsi, Çin-ABŞ münasibətləri, global ticarət yolları və s. Bu mövzulara nömkə münasibət bildiren, eyni zamanda fikirlərinə Çin kimi ölkədə diqqətlə önəm verilən siyasi liderin təmsil etdiyi Azərbaycan dünya birliyinin sadə üzvlərindən ola bilməz. Əgər Çinin ictimai rəyi üçün Azərbaycanın liderinin Pekinin iqtisadi vəziyyəti barədə fikirləri bu qədər önəmlidirsə, bu həm də dövlətimizin və xalqımızın beynəlxalq aləmdəki yeri və nüfuzunun göstəricisidir.

Hələ erməniperəstliyi ilə seçilən və Azərbaycana qarşı qərəzli mövqeyi ilə hətta sırası azərbaycanlının hiddətinə səbəb olan Bayden administrasiyasının hakimiyyəti dövründə, bir çox dövlət başçısının Donald Trampın qələbə ehtimalına dair fikir bildirməyə risk etməməsi reallığında Prezident İlham Əliyevin qəti mövqə sərgiləməsi uzaq Çin auditoriyasının diqqətindən yayınmayıb.

Çinin aparıcı telekanallarından birinin Azərbaycanın xarici siyasətini "proaktiv" kimi qiymətləndirməsi rəsmi Bakının beynəlxalq aləmdəki rolunun regiondan uzaq Çində də maraqa səbəb olduğunu göstərir. Bakının bir tərəfdən Çinlə dərinləşən iqtisadi əməkdaşlığı, digər tərəfdən Cənubi Qafqaz vasitəsilə türk dünyasının iqtisadi və siyasi birliyinə nail olma yolundakı təşəbbüsləri, eyni zamanda müsəlman dünyası ilə ənənəvi münasibətlər fonunda Avropa Birliyinin 10 dövləti ilə əlaqələri strateji səviyyəyə qaldırması mövzuları sözügedən müsahibədə toxunulan məsələlərin bir qismini təşkil edir.

Həqiqətən də, Azərbaycanın bu yaxınlarda islam dünyasının nüfuzlu və elitar birliyi - D-8-ə üzv qəbul edilməsi, eyni zamanda qardaşlıq bağlarına əsaslanan türk birliyindəki əlahiddə rol, iqtisadi sahədə sərmayə cəlb edən dövlətdən sərmayə yatırın statusuna keçid etməsi, Avropanın enerji təhlükəsizliyi arxitekturasındakı artan rolu, dənizəşırı ərazilərin neokolonializmdən azad olunması mübarizəsinə verdiyi mənəvi dəstək, xalqımıza qarşı qərəz və düşmən mövqeyində durmuş Ermənistan və onun havadarları ilə uğurlu mübarizəsi, dünyanın ikinci ən böyük beynəlxalq təşkilatı olan Qoşulmama Hərəkatı kimi iri platformada söz sahibi olması Azərbaycan barədə dünya ictimaiyyətində formalaşan rəyin əsasını təşkil edən mühüm faktorlardır.

Bütün bunlar Prezident İlham Əliyevin məharətlə həyata keçirdiyi diplomatiyanın nəticələridir və bu baxımdan Azərbaycan liderinə olan beynəlxalq maraq təsadüfi sayılmamalıdır.

Müsahibənin son sualı

Çin telekanalı aparıcısının Azərbaycan Prezidentinə son sualı liderliklə bağlı oldu. Xüsusi vurğulandı ki, ölkəniz çox güclü təməl üzərində dayanıb. Bu, təkcə özünü barədə yox, bu gün olan liderlik haqqında nəyi bildirir? Xüsusilə bütün bu dəyişikliklərin baş verdiyi bir vaxtda Prezident İlham Əliyev dedi: "Liderlik, əlbəttə ki, böyük bir məsuliyyətdir və ən önəmlisi ondan ibarətdir ki, lider həmişə öz xalqına, öz əhəlisinə münasibətdə ədalətli olmalıdır... Lakin bizə gəldikdə, iyirmi ildən artıq müddət ərzində mən həmişə Azərbaycan xalqına həqiqəti söyləmişəm. Bu həqiqətin müsbət və ya mənfi olmasından asılı olmayaraq. Həmişə xalqıma "biz ədaləti bərpa edəcəyik" söyləmişəm və xalqım da mənə inanıb. 17 il hakimiyyətdə olandan sonra biz, nəhayət, vəd etdiklərimizi yerinə yetirdik və suverenliyimizi, ərazi bütövlüyünü və ləyaqətimizi bərpa etdik".

Güclü liderlər tarixboyu həmişə diqqət mərkəzində olublar. Bu isə həm də güclü dövlət deməkdir.

*İradə ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"*

